

Brüssel, 22. september 2016
(OR. en)

12478/16

LIMITE

CRS CRP 29	AELE 72
MERTENS 3	COWEB 95
JUR 464	MOG 106
COPS 278	MAMA 190
ELARG 92	CONUN 181
CORLX 370	COAFR 249
COJUR 15	ACP 129
COMAR 12	COLAC 70
COSCE 3	COHAFA 61
COTRA 20	DEVGEN 203
COEST 234	PROBA 17
COASI 195	

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Õigustalitus
Saaja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER II)
Teema:	Euroopa Liidu Kohtule esitatud kohtuasi – Euroopa Kohtu (suurkoda) otsus kohtuasjas C-660/13, Euroopa Liidu Nõukogu vs. Euroopa Komisjon

I. SISSEJUHATUS

1. Euroopa Liidu Kohus (Euroopa Kohus) tegi suurkoja koosseisus 28. juulil 2016 otsuse kohtuasjas C-660/13, Euroopa Liidu Nõukogu vs. Euroopa Komisjon. Kõnealuse kohtuotsusega tühistati komisjoni 3. oktoobri 2013. aasta otsus C(2013) 6355 final Šveitsi rahalist osamakset käitleva vastastikuse mõistmise memorandumi *addendum*'i allkirjastamise kohta, võttes arvesse Horvaatia ühinemist, (edaspidi „tühistatud otsus“), säilitades samal ajal selle õigusliku toime kuni otsuse asendamiseni.

2. Euroopa Kohus otsustas, et komisjon oli käitunud ebaseaduslikult, kui ei taotlenud nõukogu eelnevat heakskiitu enne tühistatud otsuse vastuvõtmist (millega lubati kahel komisjoni liikmel *addendum* liidu nimel allkirjastada) ja *addendum*'i allkirjastamist. Seejuures selgitas Euroopa Kohus liidu ja kolmandate riikide vahel mittesiduvate õigusaktide üle läbirääkimiste pidamise ja nende allkirjastamise menetlust.
3. Komisjon väitis, et kui sellise õigusakti sisu kajastab ELi olemasolevat poliitilist seisukohta, ei ole nõukogu eelnev heakskiitmine allkirjastamiseks nõutav. Isegi kui õigusakti sisu ei kajasta ELi olemasolevat seisukohta, peaks komisjon enda arvates taotlema nõukogu heakskiitu õigusakti sisule, mitte aga selle allkirjastamisele kui sellisele. Seega leidis komisjon, et tal on õigus igat sellist õigusakti iseseisvalt liidu nimel allkirjastada, tuginedes üksnes ELi lepingu artikli 17 lõikele 1.
4. Nõukogu oli seisukohal, et otsus allkirjastada mittesiduv õigusakt kolmanda riigiga on *iseenese*st poliitikat kujundav tegevus, nii et selle allkirjastamiseks on nõukogu eelnev nõusolek vajalik, olenemata sellest, kas õigusakti sisu vastab olemasolevale poliitikale.
5. Euroopa Kohus toetas nõukogu seisukohta, leides, et tühistatud komisjoni otsus ületas komisjoni pädevust, rikkudes ELi lepingu artikli 13 lõiget 2.

II. TAUST

6. Nõukogu taotles vaidlustatud otsuse tühistamist, soovides samal ajal säilitada selle otsuse toime kuni selle otsuse asendamiseni. Nõukogu esitas oma hagi põhjenduseks järgmised kaks väidet:
- pädevuse institutsioonidevahelise jaotuse põhimõtte ja seega institutsioonidevahelise tasakaalu põhimõtte rikkumine komisjoni poolt, võttes vaidlustatud otsuse vastu ilma nõukogu eelneva heakskiiduta; ning
 - lojaalse koostöö põhimõtte rikkumine komisjoni poolt tegevuse kaudu, mille tulemuseks oli otsuse vastuvõtmine ja *addendum*'i allkirjastamine.
7. Kümme liikmesriiki (FR, CZ, DE, PL, NL, GR, UK, HU, FI, LT) astusid menetlusse nõukogu toetuseks.
8. Kohtujurist Sharpston leidis oma 26. novembri 2015. aasta arvamuses, et komisjoni otsus tuleks tühistada seetõttu, et rikutud on institutsioonidevahelise tasakaalu põhimõtet.

III. KOHTUOTSUS

9. Kohtuotsuse punktides 37–39 leiab Euroopa Kohus, et mittesiduva õigusakti allkirjastamiseks on komisjonil vaja nõukogu sellekohast sõnaselget luba. Teisisõnu ei ole komisjonil õigus sellist õigusakti allkirjastada ELi lepingu artikli 17 lõike 1 kohase liidu välissuhetes esindamise pädevuse alusel. Et teha otsus sellise õigusakti allkirjastamise kohta, peab nõukogu kooskõlas Euroopa Ülemkogu kindlaks määratud strateegiliste suunistega ning liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega hindama liidu huve suhetes asjaomase kolmanda riigiga.

10. Kohtuotsuse punktis 40 lisab Euroopa Kohus, et otsus allkirjastada mittesiduv õigusakt kujutab endast alati ja iseenesest tegevust, millega kujundatakse liidu poliitikat, ning seetõttu peab selle vastu võtma nõukogu, kooskõlas ELi lepingu artikli 16 lõike 1 teise lause ja ELi lepingu artikli 16 lõike 6 kolmanda lõiguga.
11. Kohtuotsuse punktides 41 ja 43 leiab Euroopa Kohus, et niisuguse poliitikat kujundava tegevuse jaoks peab nõukogu hindama, kas kokku lepitud õigusakt kajastab endiselt liidu huve, tuginedes läbirääkimiste tulemusel välja töötatud mittesiduva õigusakti tekstile.
12. Sellest tulenevalt on Euroopa Kohus kohtuotsuse punktis 43 seisukohal, et ainuüksi asjaolu, et läbi räägitud mittesiduva õigusakti sisu vastab nõukogu poolt eelnevalt antud läbirääkimisvolitusele, ei oma tähtsust siis, kui tuleb vastu võtta otsus selle allkirjastamise kohta, nii et seda asjaolu ei saa mingil juhul mõista selliselt, nagu annaks see komisjonile loa õigusakt allkirjastada. Selline järeldus kehtib seda enam juhul, kui õigusakti sisu väidetavalt vastab nõukogu poolt eri kontekstides eelnevalt kehtestatud muudele poliitilistele seisukohtadele.
13. Lõpuks punktis 42 (lugeda koos punktidega 39 ja 40) leiab Euroopa Kohus, et liidu huvide hindamine ja määratlemine nõukogu poolt osana liidu välispoliitika kindlaksmääramisest hõlmab otsuse tegemist mittesiduva õigusakti üle peetavate läbirääkimiste alustamise kohta. Iga asjakohane otsus läbirääkimiste alustamise kohta peab tingimata sisaldama vastaspooli, kellega läbirääkimisi peetakse asjakohaseks, ning sellise õigusaktiga hõlmatavat küsimust või küsimusi.

IV. JÄRELDUS

14. Komisjon peab nüüd vastu võtma uue otsuse; *addendum* jääb siiski endiselt kehtivaks ning seda võib jätkuvalt kohaldada.
15. Üldisemalt on Euroopa Kohus nüüd kinnitanud, et nõukogul tuleb oma poliitikakujundaja rollis alati anda liidule selgesõnaline luba alustada läbirääkimisi konkreetse kolmanda riigiga sõlmitava mittesiduva õigusakti üle (isegi kui selline õigusakt kajastab liidu väljakujunenud poliitikat); samuti on nõukogu selgesõnalist otsust vaja läbirääkimiste lõpus, et anda luba õigusaktile liidu nimel alla kirjutada.
16. Kohtuotsus käsitleb nõukogu volitusi üldiselt. Kuigi see otsus on tehtud seoses kolmanda riigiga sõlmitud kahepoolse õigusaktiga, millele komisjon alla kirjutas, kehtib see kahe- ja mitmepoolsete mittesiduvate õigusaktide suhtes, mis on kokku lepitud kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, ning sõltumata sellest, kas liitu esindab läbirääkimistel komisjon või kõrge esindaja (sealhulgas Euroopa välisteenistus).
17. Seda kohtuotsust kohaldatakse kõigi mittesiduvate õigusaktide suhtes, mis nende sisu arvestades on liiduga seotud, olenemata sellest, kas need on esitatud liidu või konkreetse institutsiooni või talituse poolt.
18. Kohtuotsuse praktilisel kui muul viisil avalduva mõju kogu ulatust on vaja täiendavalt analüüsida.
